

Кулага І. В., канд. екон. наук, доцент,
заступник директора ЦМП
з навчально-методичної роботи

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ НА ОСНОВІ ВИКОРИСТАННЯ МІЖДИСЦИПЛІНАРНИХ СИТЕМ ВІЗУАЛІЗАЦІЇ ЗНАНЬ ТА ТРЕНІНГОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Розвиток систем зв'язку, інформаційних технологій, перш за все Інтернету, призводить до того, що обсяг знань, доступний людині в сучасному суспільстві, стає більшим, ніж вона здатна адекватно сприйняти. Це океан інформації, і він зростає з кожною секундою. Багато що з цієї інформації — зайве, непотрібне, продубльоване. У результаті на пошук та систематизацію інформації витрачається значно більше часу, ніж потрібно на її осмислення і використання в навчальному чи робочому процесі, дослідженнях тощо. Складається парадоксальна ситуація: зі збільшенням обсягу доступних людині знань вона все менш ефективно сприймає їх, а отже менш ефективно створює нові знання.

Ми живемо в такий час, коли межі між різними науками стираються або стоншуються. Нові дослідження і розробки вимагають звернення до матеріалів суміжних галузей знання, «чужих» у парадигмі спеціальної освіти, яку найчастіше отримує сучасна людина. Цілком імовірно, що деякі концепції, що необхідні для вирішального прориву в якомусь дослідженні знаходяться на поверхні та широко відомі будь-якому фахівцеві в суміжній галузі, але не дослідникові. У результаті ефективність досліджень різко знижується не тому, що інформації недостатньо, а тому, що її дуже багато, і вона є «прихованою», недоступною.

Сучасна університетська освіта покликана подолати ці суперечності поєднуючи фундаментальну та професійну підготовку, що здійснюється на основі діяльнісно-компетентнісних підходів до організації навчального процесу з використанням інноваційних технологій навчання.

Компетентнісний підхід передбачає, що основний акцент робиться не на отриманні деякої суми знань і вмінь, а саме на формуванні системного набору компетенцій. Джерелом формування такого підходу є об'єктивні вимоги сучасної «економіки знань»,

у якій більш значущими та ефективними для успішної професійної діяльності є не розрізнені знання, а узагальнені вміння, що виявляються в умінні вирішувати життєві та професійні проблеми.

Інноваційна освітня стратегія КНЕУ спирається саме на компетентнісний підхід, що набуває останніми роками все більшу популярність, як в освітньому просторі, так і в бізнес-середовищі. Компетентнісний підхід є важливою сполучною ланкою між освітнім процесом та інтересами роботодавців. Вже зараз провідні компанії і державні установи формулюють свої вимоги до персоналу на мові компетенцій.

Освоєння певного рівня компетенції розглядається як здатність використовувати і поєднувати знання, уміння і навички в умовах виникнення складних непередбачуваних ситуацій, що до того ж постійно змінюються.

У класичній карті компетенцій управлінської і гуманітарної освіти є три групи компетенцій: аналітичні, системні та комунікаційні.

Системні компетенції характерні для будь-якої класичної університетської освіти. Вони формують основу особистості випускника, і залишаються найстабільнішими впродовж всього життя. Разом із аналітичними, системні компетенції передбачають здатність до самостійної роботи і навчання, здібності до аналізу і синтезу, поєднання теоретичних знань із знаннями з практики.

В Центрі магістерської підготовки формування системних компетенцій здійснюється на основі використання напрацьованого арсеналу інноваційних методик та навчальних технологій: проблемних лекцій, групових дискусій, мозкових атак, кейс-методів, комплексних тренінгів тощо. Однак, впровадження в навчальний процес тренінгових технологій неможливе без попереднього інтегрування та систематизації набутих знань. З цією метою в ЦМП створюється система управління знаннями.

Саме формування баз знань, уміння їх використовувати створюють основні стратегічні конкурентні переваги, що дозволяють ефективно застосовувати накопичений досвід навчального закладу.

Проблема систематизації матеріалів та їх ефективного пошуку придбала особливу актуальність у сучасних умовах тотальної інформатизації суспільства. Класичні інструменти, такі як бібліотечні класифікатори, що виконували свою функцію в «паперову» епоху з достатньою ефективністю, на сьогодні виявляються не-

достатніми. В той же час застосування комп'ютерних технологій у даній галузі нерідко зводиться до механічного перенесення старих концептуальних підходів до управління знаннями на комп'ютер або в мережеву систему. Саме тому в сучасних умовах нагальною необхідністю є застосування інноваційного підходу до використання можливостей, що надаються сучасними технологіями, зокрема у вигляді створення на їх основі систем управління знаннями.

Першим кроком на шляху створення системи управління знаннями, що відповідає зазначеним вимогам, є розробка та впровадження в навчальний процес у Центрі магістерської підготовки міждисциплінарної системи візуалізації знань на основі технології «The brain».

Перевагами даної системи є можливість пов'язувати великі обсяги інформації з різних навчальних дисциплін та встановлювати міждисциплінарні зв'язки, що дозволяють:

- сформувати у студентів системне бачення;
- запобігти дублюванню матеріалу в різних навчальних курсах;
- полегшити інтеграцію навчальних курсів.

Завдяки використанню в навчальному процесі міждисциплінарної системи візуалізації знань:

- покращується сприйняття інформації за рахунок використання візуалізації;

- полегшується створення нових когнітивних моделей на основі систематизованих знань, що особливо доцільно під час тренінгової діяльності;

- у користувачів розвиваються навички аналізу та систематизації різномірної інформації.

Крім того, дана система, дозволяючи здійснювати опис складних конструкцій і спадкоємностей, є досить зручною і простою у використанні, гнучкою і може підлагоджуватися під різні потреби і парадигми.

Її використання на загально-університетському рівні забезпечить вирішення завдань управління науково-освітнім процесом, а на індивідуальному-сприятиме формуванню у студентів аналітичних та системних компетенцій.

Таким чином, міждисциплінарна система візуалізації знань надає унікальні можливості для створення єдиного інформаційно-освітнього простору і має всі шанси зайняти важливе місце серед інструментів управління знаннями «інформаційної епохи».